

**BØRNE- OG
UNDERVISNINGS-
MINISTERIET**

Departementet
Center for Analyse og
Struktur

Frederiksholms Kanal 21
1220 København K
Tlf. nr.: +45 33 92 50 00
E-mail: uvm@uvm.dk
www.uvm.dk
CVR-nr.: 20453044

Analyse: Udvikling i antal uddannelsesaftaler i den offentlige og den private sektor

30. august 2023
Sagsnr.: 23/15123

1. Problem

Trepartsaftalen om tilstrækkelig og kvalificeret arbejdskraft og lærepladser fra 2016 havde en målsætning om 8.000-10.000 flere lærepladser for elever på erhvervsuddannelserne årligt¹.

Antallet af lærepladser i 2016 var 34.200 ekskl. social- og sundhedsuddannelsen (SOSU) og den pædagogiske assistentuddannelse (PAU), hvoraf de 3.300 var offentlige svarende til ca. 10 pct. af det samlede antal. I perioden 2016-2022 er det årlige antal lærepladser steget med 4.500 til 38.700. Denne stigning stammer udelukkende fra en stigning i antallet af indgåede lærepladser i den private sektor på 4.500, mens det samlede årlige antal offentlige lærepladser, ekskl. SOSU og PAU, er faldet med 100 i perioden 2016-2022, jf. tabel 1.

Tabel 1. Indgåede lærepladsaftaler fordelt på offentlig og privat sektor, 2016-2022.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
I alt inkl. SOSU & PAU	43.900	42.300	45.100	43.800	48.000	49.000	49.700
SOSU & PAU	9.600	7.700	7.900	8.400	9.900	10.600	11.000
I alt ekskl. SOSU & PAU	34.200	34.600	37.200	35.400	38.100	38.300	38.700
Offentlig sektor	3.300	3.300	3.400	3.300	3.300	3.100	3.200
Privat sektor	30.300	30.700	33.000	31.500	34.100	34.400	34.800
Øvrige	600	700	700	700	700	800	700

Anm. Værdier er afrundede til nærmeste 100, hvorfor totalen af de enkelte værdier ikke nødvendigvis er lig med summen.

Kilde. Uddannelsesstatistik.dk.

¹ <https://bm.dk/media/6674/aftaletekst-pdf.pdf>

Jf. trepartsaftalen indgår SOSU og PAU ikke, da de indgår i særskilt aftale. Udviklingen inden for disse områder belyses derfor ikke yderligere i notatet. Det bemærkes, at uddannelsesaftaler inden for SOSU og PAU svarer til knap 80 pct. af alle indgåede aftaler i den offentlige sektor i 2022. I denne analyse konkluderes der derfor på en lille del af den samlede udvikling i den offentlige sektor, idet der afgrænses til de uddannelser, som er omfattet af trepartsaftalen.

Dette notat belyser bagvedliggende faktorer, der er drivende for den forskellige udvikling i antallet af indgåede lærerpladsaftaler i henholdsvis den private og offentlige sektor i perioden 2016-2022.

2. Udvikling i lærepladser i den private sektor

Fra 2016-2022 er antallet af aftaler i den private sektor steget med 4.500, hvoraf de 4.100 skyldes en stigning inden for byggeri- og energibranchen, jf. tabel 2.

Tabel 2. Indgåede lærepladsaftaler i den private sektor, 2016-2022.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Ændring 2016-2022
Privat sektor i alt	30.300	30.700	33.000	31.500	34.100	34.400	34.800	4.500
Byggeri & Energi	6.800	7.600	8.800	8.800	10.500	10.600	10.900	4.100
Øvrig privat sektor	23.500	23.000	24.300	22.700	23.600	23.800	23.900	400

Anm. Værdier er afrundede til nærmeste 100, hvorfor totalen af de enkelte værdier ikke nødvendigvis er lig med summen.

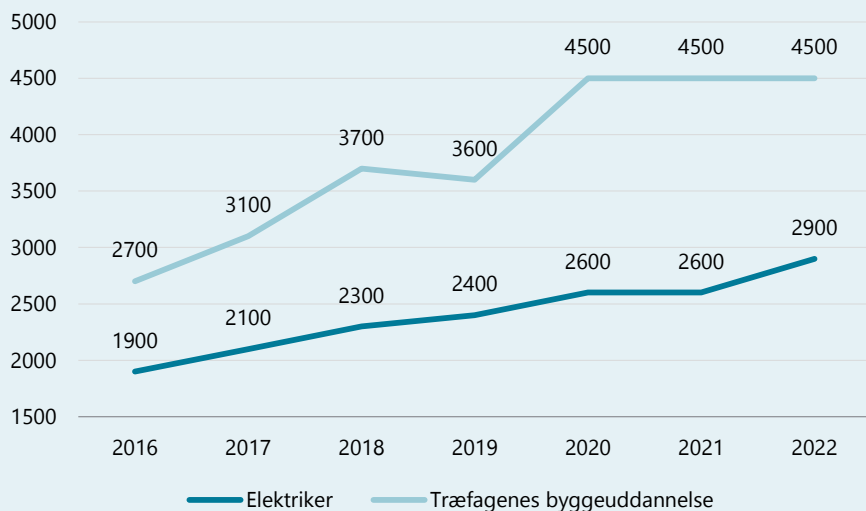
Kilde: Uddannelsesstatistik.dk.

Byggeri- og energibranchen består af følgende 14 uddannelser:

- Glarmester
- Anlægs- og bygningsstruktør
- Brolægger
- Murer
- Stenhugger/stentekniker
- Stukkator
- Teknisk isolatør
- Træfagenes byggeuddannelse
- Maskinsnedker
- Bygningssnedker
- Møbelsnedker /orgelbygger
- Boligmonteringsuddannelsen
- Elektriker
- Tagdækker

De største stigninger i branchen ses inden for elektriker og træfagenes byggeuddannelse, hvor antallet af lærepladsaftaler er steget med hhv. 1.000 og 1.800. De to uddannelser udgør 63 pct. af den samlede stigning for den private sektor fra 2016-2022, jf. figur 1.

Udvikling i indgåede lærepladsaftaler for elektriker og træfagenes byggeuddannelse i den private sektor, 2016-2022

Anm.: Værdier er afrundet til nærmeste 100.

Kilde: Uddannelsesstatistik.dk.

Der er ikke i særlig høj grad lærepladser inden for byggeri og energi i den offentlige sektor. Det årlige gennemsnit for antallet af indgåede lærepladser for byggeri- og energibranchen i den offentlige sektor i perioden er 39 lærepladser, hvorfor den positive branchespecifikke udvikling ikke har haft nævneværdig indflydelse på antallet af lærepladser i den offentlige sektor.

3. Udvikling i lærepladser i den offentlige sektor

Det er nogle helt andre uddannelser end byggeri og energi, der fylder i forhold til uddannelsesaftaler i den offentlige sektor (ekskl. SOSU og PAU). Det er kontoruddannelser, serviceassistent (rengøring), ernæringsassistent mv. De 10 hyppigste uddannelser i den offentlige sektor omfatter 84 pct. af uddannelsesaftalerne, *jf. tabel 3*.

Tabel 3. Lærepladsaftaler for de 10 hyppigste uddannelser i det offentlige i 2022 og i alt.

	2016	2022	Pct. andel 2022
I alt, offentlig sektor	3.281	3.182	100 pct.
Top 10 offentlig sektor	2.741	2.671	84 pct.
Kontoruddannelse med specialer	1.282	1.084	34 pct.
Serviceassistent	538	529	17 pct.
Ernæringsassistent	289	251	8 pct.
Data- og kommunikationsuddannelsen	200	247	8 pct.
Ambulancebehandler	9	161	5 pct.
Anlægsgartner	125	102	3 pct.
Vejgodstransportuddannelsen	30	79	3 pct.
Ejendomsservicetekniker	144	79	2 pct.

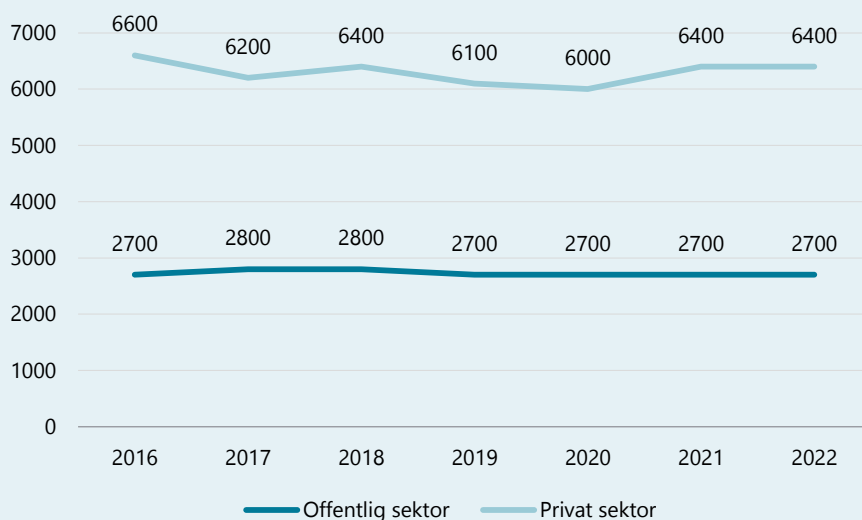
Gastronom	58	66	2 pct.
Lager- og terminaluddannelsen	66	55	2 pct.

Kilde: Uddannelsesstatistik.dk.

Sammenlignes udviklingen for de 10 hyppigste uddannelser i den offentlige sektor med de samme uddannelser i den private sektor, ses, at der i begge sektorer er tale om en flad udvikling, *jf. figur 2*.

Figur 2

Udvikling i indgåede lærepladsaftaler for de 10 uddannelser med flest lærepladser i den offentlige sektor fordelt på den offentlige og private sektor, 2016-2022

Anm.: Værdier er afrundet til nærmeste 100.

Kilde: Uddannelsesstatistik.dk.

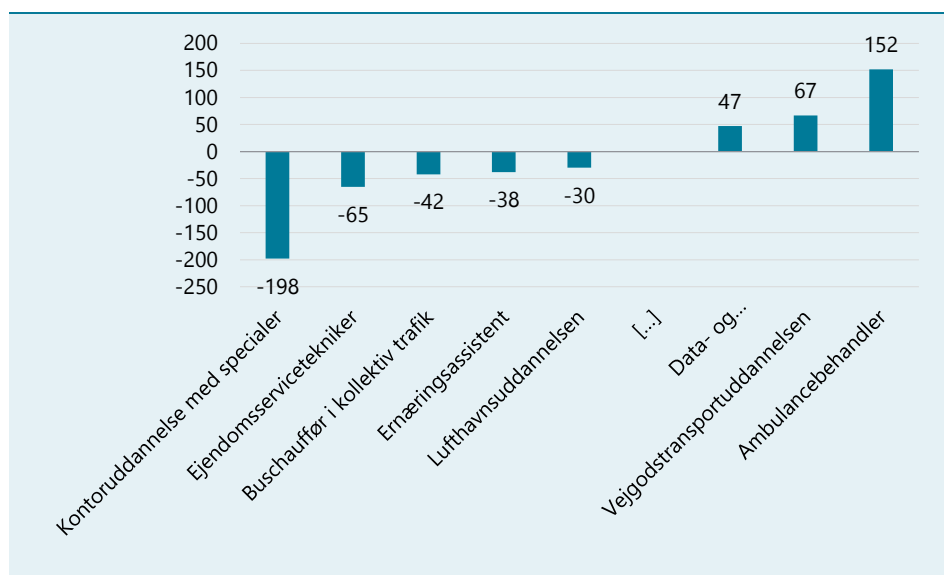
Det samlede antal indgåede lærepladsaftaler i den private sektor for de 10 uddannelser er faldet med 200 fra 6.600 i 2016 til 6.400 i 2022, mens niveauet er uændret i den offentlige sektor.

4. Uddannelser med størst vækst eller fald i antallet af lærepladser i den offentlige sektor

Den begrænsede udvikling i antallet af indgåede uddannelsesaftaler i den offentlige sektor dækker betydelige forskelle mellem uddannelser, *jf. figur 3*.

Figur 3

Uddannelser med ændring på mere end 25 uddannelsesaftaler i den offentlige sektor, 2016-2022.

Anm.: [...] angiver alle uddannelser, der har haft en ændring på under 25 uddannelsesaftaler, 2016-2022.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Uddannelsesstatistik.dk.

Uddannelser med ændring på over 25 lærepladser i perioden beskrives i nedenstående underafsnit for at belyse de største ændringer for enkeltuddannelser i den offentlige sektor for 2016-2022.

4.1 Kontoruddannelse med specialer

Kontoruddannelse med specialer er den største uddannelse i den offentlige sektor med 1.084 lærepladsaftaler i 2022 og udgør 34 pct. af alle lærepladser i den offentlige sektor. Antallet er faldet fra 1.282 i 2016 svarende til et fald på 15 pct. I samme periode er der sket en stigning i den private sektor fra 1.839 til 1.959 pladser.

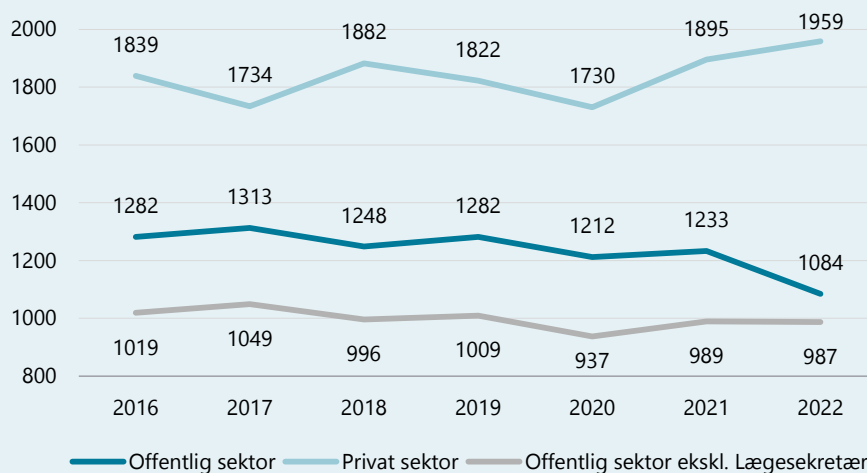
Kontoruddannelse med specialer består af 6 forskellige specialer, herunder lægesekretæruddannelsen. Lægesekretæruddannelsen blev i 2021 erstattet med den nye Erhvervsakademiuddannelse *sundhedsfaglig koordinator*.

Korrigeres for denne tekniske omlægning er faldet i den offentlige sektor reduceret til 32 pladser, *jf. figur 4*.

Faldet i lærepladser for lægesekretærer vil fortsætte de kommende år i takt med udfasning af uddannelsen.

Figur 4

Udvikling i indgåede lærepladsaftaler for kontoruddannelse med specialer fordelt på offentlig og privat sektor samt offentlig sektor ekskl. lægesekretær, 2016-2022

Kilde: Uddannelsesstatistik.dk.

Den private sektor har i gennemsnit indgået 16 lærepladsaftaler for lægesekretærer årligt. Omdannelsen af uddannelsen har derfor ikke nævneværdig indflydelse på antallet af lærepladser i det private.

4.2 Ejendomsservicetekniker

Antallet af indgåede lærepladser for ejendomsservicetekniker uddannelsen er faldet fra 144 i 2016 til 79 i 2022 svarende til et fald på 65 (45 pct.) *jf. tabel 3.*

Lærepladsaftaler for elever på afdelinger i Region Syddanmark i den primærkommunale sektor er faldet fra 45 i 2016 til 12 i 2022 og udgør ca. 50 pct. af det samlede fald for uddannelsen i perioden. Der er på det foreliggende grundlag ingen oplagte underliggende forklaringer, men det kan skyldes lokale beslutninger om ændret opgavevaretagelse.

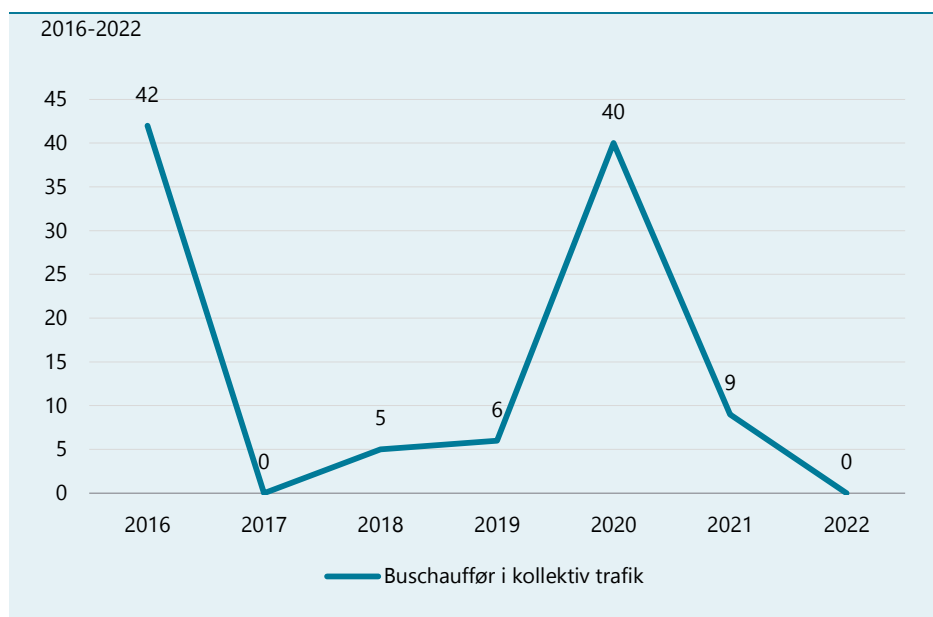
4.3 Buschauffør i kollektiv trafik

Lærepladsaftaler for uddannelsen til buschauffør i kollektiv trafik i den offentlige sektor er faldet fra 42 i 2016 til 0 lærepladser i 2022 med stor årlig variation. Lærepladsaftalerne er alle indgået med offentlige selskaber bortset fra i 2020, hvor der blev indgået 36 aftaler i den primærkommunale sektor.

Af de syv år fra 2016-2022 er der to år, hvor der er indgået 0 uddannelsesaftaler, to år hvor der er indgået 40-50 aftaler, mens der de resterende tre år er indgået under 10 aftaler, *jf. figur 5.*

Figur 5

Udvikling i indgåede lærepladsaftaler for buschauffør i kollektiv trafik i den offentlige sektor,

Kilde: Uddannelsesstatistik.dk

På det foreliggende grundlag forekommer der i højere grad at være tale om udsving fra år til år end en egentlig tendens.

4.4 Ernæringsassistent

Ernæringsassistent uddannelsen er den tredje største uddannelse i den offentlige sektor med 251 indgåede lærepladsaftaler i 2022. Antallet af indgåede lærepladser er faldet med 38 fra 289 i 2016 til 251 i 2022, hvilket svarer til et fald på 15 pct. Det er uvist om ændret opgavevaretagelse i form af fx udlicitering kan være af betydning.

4.5 Lufthavnsuddannelsen

Niveauet af lærepladsaftaler for lufthavnsuddannelsen er faldet med 30 fra 48 i 2016 til 18 i 2022. Aftalerne er indgået med offentlige selskaber i form af lufthavne, hvor den politiske styring er mere indirekte.

Udviklingen i antallet af lærepladser var positiv frem til 2020, hvor der blev indgået 87 aftaler. Herefter faldt niveauet kraftigt. Hvorvidt der er sammenhæng til corona-nedlukningernes betydning for luftfarten er uafklaret.

4.6 Ambulancebehandler

Indgåede lærepladsaftaler for ambulancebehandleruddannelsen er steget fra 9 i 2016 til 161 i 2022 og udgør den største stigning af alle uddannelser i den offentlige sektor på trods af, at det var en af de mindste uddannelser målt på lærepladsaftaler i 2016.

Lærepladserne er indgået i den amtskommunale /regionale sektor. Stigning i antallet af indgåede lærepladser i det offentlige skyldes formentligt primært regionale aftaler om hjemtagelse af ambulancedriften.

Antallet af indgåede lærepladsaftaler i Region Midtjylland er steget markant efter 2020, da regionen valgte at hjemtage driften af 60 pct. af ambulancerne fra 2021² jf. tabel 4.

Det samme gør sig gældende for Region Nordjylland, hvor indgåede lærepladser steg fra 6 i 2021 til 52 i 2022 efter indgået aftale om, at regionen selv skulle drive ambulancetjenesten sammen med selskabet PreMed fra 1.4.2022, da den eksisterende aftale med Falck udløb³.

Indgåede lærepladsaftaler i Region Hovedstaden steg fra 8 i 2021 til 27 i 2022 efter, at regionen overtog ambulancedriften fra Hovedstadens Beredskab grundet udfordringer med medarbejdermangel⁴.

Tabel 4. Indgåede lærepladsaftaler for ambulancebehandler uddannelsen i den offentlige fordelt på elevernes bopælskommune, 2016-2022.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
I alt	9	20	15	30	53	118	161
Amtskommunale/regionale sektor	9	20	15	30	53	118	160
Region Hovedstaden	-	-	-	-	-	8	27
Region Midtjylland	-	-	-	-	10	75	35
Region Nordjylland	-	-	-	-	-	6	52
Region Syddanmark	7	18	15	26	37	29	41

Anm. Regioner med færre end 3 observationer er fjernet jf. diskretionering.
Kilde: Uddannelsesstatistik.dk

4.7 Vejudtransportuddannelsen

Vejgodstransportuddannelsen har haft den næststørste stigning i antallet af lærepladser for perioden med en stigning på 67 fra 30 i 2016 til 97 i 2022. Størstedelen af lærepladserne er indgået med offentlige selskaber og i den primærkommunale sektor. Der er på det foreliggende grundlag ingen underliggende forklaringer.

4.8 Data- og kommunikationsuddannelsen

Antallet af lærepladser er steget fra 200 i 2016 til 247 i 2022. Ca. 60 pct. af lærepladserne er indgået i den statslige sektor. Der er på det foreliggende grundlag ingen underliggende forklaringer.

5. Lærerpladser ift. antal faglærte

² <https://www.ph.rm.dk/aktuelt/nyheder/nyhedsarkiv-2020/ny-side/>

³ <https://rn.dk/service/nyhedsbase-rn/2021/02/region-nordjylland-skal-selv-koere-ambulancerne-sammen-med-premed>

⁴ <https://www.regionh.dk/presse-og-nyt/pressemeddelelser-og-nyheder/Sider/Region-Hovedstaden-overtager-ambulancedrift-fra-Hovedstadens-Beredskab.aspx>

I tabel 5 ses udviklingen i forholdet mellem praktikårselever og faglærte årsværk i den offentlige og private sektor i perioden 2018-2022. Når SOSU og PAU medregnes har der været en stigning fra 7,4 til 10,6 pct. lærlinge pr. faglært i det offentlige, og andelen i 2022 overstiger den tilsvarende i det private.

Når SOSU og PAU ikke medregnes har stigningen i antallet af lærlinge pr. faglært været større i den private sektor, *jf. tabel 5*. Andelen af lærlinge pr. faglært er dog også steget i den offentlige sektor.

Det kan forventes, at opgavernes karakter er afgørende for andelen af lærlinge pr. fuldtidsansat. Hvis der er en betydelig opgaveløsning inden for fagets kerneområde, vil der sandsynligvis være større basis for lærlinge. Der hvor der bygges i det private, er der typisk basis for lærlinge, mens det mindre sandsynligt vil være tilfældet, hvis en tømreruddannet i den offentlige sektor arbejder som fx pedel eller helt uden for faget. I den offentlige sektor er der omvendt i høj grad basis for lærlinge inden for sundhed og omsorg, hvor der er høj grad af opgaveløsning inden for fagets kerneområde.

Tabel 5. Praktikårselever som andel af faglærte årsværk fordelt på sektor, 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022
I alt inkl. SOSU & PAU					
Offentlig sektor	7,4%	8,5%	9,4%	10,0%	10,6%
Privat sektor	8,6%	8,8%	9,1%	9,5%	9,6%
I alt ekskl. SOSU & PAU					
Offentlig sektor	4,4%	4,4%	4,5%	4,7%	4,7%
Privat sektor	8,6%	8,8%	9,0%	9,5%	9,6%

Anm. Faglærte årsværk kan ikke opgøres på uddannelsesniveau, men der er forsøgt rensset for SOSU/PAU ved at bruge en nøglebaseret på fordelingen af indgåede aftaler på uddannelserne.

Kilde. Uddannelsesstatistik.dk og faglærte årsværk fra Lærerpå AUB.